തൃതീയഃ സർഗഃ

ഭരദ്വാജ ഉവാച .
ജീവ+ന്മുക്ത+സ്ഥിതിം ബ്രഹ്മൻ-കൃത്വാ രാഘവ-മാദിതഃ .
ക്രമാഥ്-കഥയ മേ നിത്യം ഭവി+ഷ്യാമി സുഖീ യഥാ .. 3.1..

ശ്രീവാല്മീകിരുവാച .
ഭ്രമ+സ്യ ജാഗത+സ്യാസ്യ ജാത+സ്യാകാശ-വർണവത് .
അപുനഃ(സ്)സ്മരണം മ+ന്യേ സാധോ വിസ്മരണം വരം .. 3.2..

ദൃശ്യാ+ത്യന്താ-ഭാവ-ബോധം വിനാ ത+ന്നാനു-ഭൂയതേ .
കദാചിഥ്-കേന-ചി+ന്നാമ+സ്വബോധോ+ന്വിഷ്യതാ-മതഃ .. 3.3..

സ ചേഹ സംഭവ+ത്യേവ തദർഥ-മിദ-മാതതം .
ശാസ്ത്ര-മാകർണ-യസി ചേ+ത്ത+ത്ത്വ-മാപ്സ്യസി നാ+ന്യഥാ .. 3.4..

ജഗദ്-ഭ്രമോ+യം ദൃ+ശ്യോ+പി നാസ്ത്യേ-വേ+ത്യനു-ഭൂയതേ .
വർണോ+വ്യോമ്ന ഇവാ-ഖേദാ+ദ്വിചാ-രണാ-മുനാ+നഘ .. 3.5..

ദൃശ്യം(ൻ) നാസ്തീതി ബോധേന മനസോ ദൃ+ശ്യ-മാർജനം .
സമ്പ+ന്നം ദേത്ത-ദുത്പന്നാ പരാ നിർവാണ-നിർവൃതിഃ .. 3.6..

അ+ന്യഥാ ശാസ്ത്ര-ഗർതേഷു ലുഠതാം ഭവതാ-മിഹ .
ഭവത്യ-കൃത്രിമാ+ജ്ഞാനാം(ങ്) കല്പ്പെ-രപിന നിർവൃതിഃ .. 3.7..

അശേ-ഷേണ പരി+ത്യാഗോ വാസനാനാം യ ഉത്തമഃ .
മോക്ഷ ഇത്യു+ച്യതേ+ബ്രഹ്മൻഥ്-സ ഏവ വിമല+ക്രമഃ .. 3.8..

ക്ഷീണായാം വാസനായാം തു ചേതോ ഗലതി സത്വരം .
ക്ഷീണായാം ശീത-സ+ന്ത+ത്യാം ബ്രഹ്മൻ-ഹിമ-കണോ യഥാ .. 3.9..

അയം വാസനയാ ദേഹോ+ധ്രിയതേ ഭൂത-പ+ഞ്ജരഃ .
തനു-നാന്തർ-നിവിഷ്ടേന മു+ക്തൗഘസ്-ത+ന്തുനാ യഥാ .. 3.10..

വാസനാ+ദ്വിവിധാ+പ്രോക്താ ശു+ദ്ധാച മലിനാ തഥാ .
മലിനാ ജ+ന്മനോ ഹേതുഃ(ശ്) ശു+ദ്ധാ ജന്മ-വിനാശിനീ .. 3.11..

അ+ജ്ഞാന-സുഘ്നനാ-കാരാ ഘനാ-ഹ+ങ്കാര-ശാലിനീ .
പുനർ-ജന്മ-കരീ+പ്രോക്താ മലിനാ വാസനാ ബുധൈഃ .. 3.12..

പുനർജ+ന്മാങ്കുരം(ൻ)ത്യ+ക്ത്വാ+സ്ഥിതാ സംഭൃഷ്ട-ബീജവത് .
ദേഹാർഥം(ൻ) ധ്രിയതേ+ജ്ഞാത+ജ്ഞേയാ ശു+ദ്ധേതി ചോ+ച്യതേ ..

3.13..

അപുനർ-ജന്മ-കരണീ ജീവ+ന്മുക്തേഷു ദേഹിഷു .
വാസനാ വിദ്യതേ ശുദ്ധാ ദേഹേ ച+ക്ര ഏവ+ഭ്രമഃ .. 3.14..

യേ ശു+ദ്ധ-വാസനാ ഭൂയോ ന ജന്മാ-നർഥ-ഭാജനം .
ജ്ഞാത+ജ്ഞേയാസ്ത ഉ+ച്യ+ന്തേ ജീവ+ന്മുക്താ മഹാധിയഃ .. 3.15..

ജീവ+ന്മുക്തി-പദം പ്രാപ്തോ യഥാ രാമോ മഹാമതിഃ .
ത+ത്ത്വേ(ഽ)ഹം ശൃണു വ+ക്ഷ്യാമി ജരാമരണ-ശാന്തയേ .. 3.16..

ഭര+ദ്വാജ മഹാ-ബുദ്ധേ രാമ+ക്രമ-മിമം ശുഭം .
ശൃണു വ+ക്ഷ്യാമി തേനൈവ സർവം ജ്ഞാസ്യസി സർവദാ .. 3.17..

വിദ്യാ-ഗൃഹാ+ദ്വിനിഷ്ക്രമ്യ രാമോ രാജീവ-ലോചനഃ .
ദിവസാ+ന്യനയ+ദ്ദേഹേ ലീലാഭി-രകുതോ-ഭയഃ .. 3.18..

അഥ ഗച്ഛതി കാലേ തു പാലയ+ത്യവനിം(ൻ)നൃപേ .
പ്രജാസു വീത-ശോകാസു+സ്ഥിതാസു വിഗത+ജ്വരം .. 3.19..

തീർഥ-പുണ്യാ+ശ്രമ+ശ്രേണീർ-ദ്രഷ്ടു-മുഥ്-കണ്ഠിതം മനഃ .
രാമ+സ്യാഭൂദ്-ഭൃശം(ൻ)തത്ര കദാചിത്-ഗുണ-ശാലിനഃ .. 20..

രാഘവ-ചിന്തയി(ത്)ത്വൈവ-മുപേത്യ ചരണൗ പിതുഃ .
ഹംസഃ(ഫ്) പദ്മാ-വിവ നവൗ ജ+ഗ്രാഹ നഖ-കേസരൗ ..3.21..

ശ്രീരാമ ഉവാച .
തീർഥാനി ദേവ-സദ്മാനി വനാ+ന്യായ-തനാനി ച .
ദ്രഷ്ടു-മുഥ്-കണ്ഠിതം(ൻ)താത മമേദം(ൻ)നാഥ മാനസം .. 3.22..

തദേതാ-മർഥിതാം പൂർവാം സഫലാം(ങ്) കർതു-മർഹസി .
ന സോ(ഽ)സ്തി ഭുവനേ നാഥ+ത്വയാ യോ(ഽ)ർഥീന മാനിതഃ .. 3.23..

ഇതി സം പ്രാർഥിതോ രാജാ വസിഷ്ഠേന സമം തദാ .
വിചാര്യാ-മു+ഞ്ചദേ-വൈനം രാമം പ്രഥമ-മർഥിനം .. 3.24..

ശുഭേ ന+ക്ഷത്ര-ദിവസേ ഭ്രാതൃ+ഭ്യാം സഹ രാഘവഃ .
മംഗലാ-ല+ങ്കൃത-വപുഃ(ഖ്)കൃത+സ്വസ്ത്യയനോ+ദ്വിജൈഃ .. 3.25..

വസിഷ്ഠ+പ്രഹിതൈർ-വിപ്രൈഃ(ശ്) ശാസ്ത്ര(ജ്ഞ)ജ്ഞൈശ്ച സമ+ന്വിതഃ .
സ്നിഗ്ധൈ കതിപയൈ-രേവ രാജപുത്ര-വരൈഃ(സ്) സഹ .. 3.26..

അംബാഭിർ-വിഹിതാ-ശീർഭി-രാലിംഗ്യാ-ലിംഗ്യ ഭൂഷിതഃ .
നിര-ഗാഥ്സ്വ-ഗൃഹാ+ത്തസ്മാ+ത്തീർഥ-യാ+ത്രാർഥ-മു+ദ്യതഃ .. 3.27..

നിർഗതഃ(സ്) സ്വപുരാഥ്-പൗരേ+സ്തൂര്യ-ഘോഷേണ വാദിതഃ .
പീയമാനഃ(ഫ്) പുര+സ്ത്രീണാം(ൻ) നേത്രൈർ-ഭൃംഗൗഘ-ഭംഗുരൈഃ .. 3.28..

ഗ്രാമീണ-ലലനാ-ലോല-ഹസ്ത-പദ്മാ-പനോ-ദിതൈഃ .
ലാജ-വർഷൈർ-വികീർണാത്മാ ഹിമൈരിവ ഹിമാചലഃ .. 3.29..

ആവർജയ+ന്വിപ്ര-ഗണാൻ പരിശൃണ്വൻ-പ്രജാശിഷഃ .
ആലോക യ+ന്ദി-ഗന്താംശ്ച പരിച+ക്രാമ ജാംഗലാൻ .. 3.30..

അഥാരഭ്യ+സ്വകാ+ത്തസ്മാഥ്-ക്രമാഥ്-കോശല-മണ്ഡലാത് .
സ്നാന-ദാന-തപോ+ധ്യാന-പൂർവകം സ ദദർശ ഹ .. 3.31..

നദീ-തീരാണി പു+ണ്യാനി വനാ+ന്യായ-തനാനി ച
ജംഗലാനി ജനാ+ന്തേഷു തടാ+ന്യബ്ധി-മഹീ-ഭൃതാം .. 3.32..

മന്ദാകിനീ-മിന്ദു-നിഭാം കാലിന്ദീം(ഞ്) ചോഥ്-പലാ-മലാം .
സര+സ്വതീം ശത+ദ്രൂം ച ച+ന്ദ്രാ-ഭാഗാ-മിരാവതീം .. 3.33..

വേണീം(ഞ്)ച കൃഷ്ണ-വേണീം ച നിർവി+ന്ധ്യാം സരയൂം(ൻ) തഥാ .
ചർമ+ണ്വതീം വിത+സ്താം ച വിപാശാം ബാഹുദാ-മപി .. 3.34..

പ്രയാഗം(ൻ) നൈമിഷം(ഞ്) ചൈവ ധർമാരണ്യം ഗയാം(ൻ) തഥാ .
വാരാണസീം ശ്രീഗിരിം(ഞ്) ച കേദാരം പുഷ്കരം തഥാ .. 3.35..

മാനസം(ഞ്) ച+ക്രമ-സരസ്-തഥൈ-വോത്തര-മാനസം .
വഡവാ-വദനം(ഞ്) ചൈവ തീർഥ-വൃന്ദംസ സാദരം .. 36..

അ+ഗ്നിതീർഥം മഹാതീർഥ-മിന്ദ്ര+ദ്യുമ്ന-സരസ്-തഥാ .
സരാംസി സരിത(ശ്)ശ്ചൈവ തഥാ നദ+ഹ്രദാ-വലീം .. 3.37..

സ്വാമിനം(ങ്) കാർതികേയം(ഞ്)ച ശാല+ഗ്രാമം ഹരിം(ൻ)തഥാ .
സ്ഥാനാനി ച ചതുഃ(ഷ്)ഷഷ്ടിം ഹരേ-രഥ ഹരസ്യ ച .. 3.38..

നാനാ+ശ്ചര്യ-വിചി+ത്രാണി ചതുരബ്ധി-തടാനി ച .
വി+ന്ധ്യ-മന്ദര-കു+ഞ്ജാംശ്ച കുല-ശൈലാ+സ്ഥലാനി ച .. 3.39..

രാജർഷീണാം(ഞ്) ച മഹതാം ബ്രഹ്മർഷീണാം(ൻ) തഥൈവ ച .
ദേവാനാം ബ്രാഹ്മണാനാം(ഞ്)ച പാവനാനാ+ശ്രമാഞ്ഛുഭാൻ .. 3.40..

ഭൂയോ-ഭൂയഃസ്)സ ബ+ഭ്രാമ+ഭ്രാതൃ+ഭ്യാം സഹ മാനദഃ .
ചതുർ-ഷ്വപി ദിഗ(ൻ)ന്തേഷു സർവാ-നേവ മഹീതടാൻ .. 3.41..

അമര-കിന്നര-മാനവ-മാനിതഃ(സ്)-
സമവ-ലോക്യ മഹീ-മഖിലാ-മിമാം .
ഉപ-യയൗ+സ്വഗൃഹം രഘു-നന്ദനോ
വിഹൃത-ദിക് ശിവ-ലോക-മിവേ+ശ്വരഃ .. 3.42..

ഇത്യാർഷേ ശ്രീമ+ദ്വാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
വൈരാഗ്യ+പ്രകരണേ തീർഥ-യാത്രാ-പ്രകരണം നാമ തൃതീയഃ സർഗഃ .. 3..
ഓം
*****
CHECKED BY P.R.IYER
3.8.23